

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీవేంకటాధ్వరిణా విరచితా
॥ ఆచార్యపంచాశత్ ॥

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using skt, L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ ఆచార్యపంచాశత్ ॥

వేంకటనాథం

దేవం వేదాంతవిహారిణం గురుంచ భజే ।

శేషగిరిధుర్యమాద్యం

యం విదురన్యం త్వశేషగిరి ధుర్యం ॥ 1 ॥

శ్రీమద్వేంకటనాథాఖ్యో సాధుచక్రమహాదరౌ ।

పరమానందనిలయౌ ప్రపద్యే దేవదేశికౌ ॥ 2 ॥

త్రాతుం స్వయం భువం జాతం త్రయ్యంతాఖ్యాతగౌరవం ।

శుభే భాగవతం సంతం స్తుహి దేవం గురుం చ వాక్ ॥ 3 ॥

రసనాం దుర్నరేశాన వర్ణనాపంకదూషితాం ।

శ్రుత్యంతదేశికోదంత సుధాభిః శోధయామ్యహం ॥ 4 ॥

సంతస్త్రయ్యంతసూరీంద్రచరణద్వంద్వచింతకాః ।

ఆద్రీయంతామిదం స్తోత్రమంతః సంతమసచ్ఛిదం ॥ 5 ॥

ధనాయాపైయాత్యప్రభవకుజనస్తోత్రరచనా-

ఘనాయాసోద్విగ్నః పరిముషితతాపత్రయభయం ।

బుధామోదోత్పాదక్షమనిగమచూడాగురుకథా-

సుధాపాఠోరాశిం సుచిరమవగాహేఽహమధునా ॥ 6 ॥

పురాఽకూపారక్షాధర ఋతుగణోద్యానపవన-

స్మరాదిక్షోదీయోగుణకథననిర్విణ్ణరసనః ।

నిబధ్నామి శ్రీమన్నిగమమకుటార్యస్తవమిమం

క్షమంతాం ధీమంతః క్వచిదచతురాం వాచమపి మే ॥ 7 ॥

క్వ వాచామాచార్యః కవికథకకంఠీరవగురుః
 క్వ చాఽహం నీచాత్మా త్రిచతురవచః స్వప్యచతురః।
 నిరాకృత్య వ్రీడాం నిపుణపరిహాసోపజనితాం
 తదీయస్తోత్రే మాం తదపి కిల భక్తిస్త్వరయతి ॥ 8 ॥

నిషద్యా విద్యానాం నిఖీలకుమతివ్యాలగరుడః
 సఖా సౌఖ్యాగానాం సరసకవితాపద్మసవితా।
 ప్రమాణం భాష్యస్య ప్రపదనకలాజన్మజలధిః
 కరోతు క్షేమం నః కవికథకకంఠీరవగురుః ॥ 9 ॥

కరో బద్ధ౯ భక్త్యా కవికథకసింహార్యగురవే
 నమస్యాః కుర్వేఽహం నతవితతిమందారతరవే।
 ప్రబంధాస్త్రయ్యంతప్రచురతరసౌరభ్యజటిలాః
 ప్రథంతే యత్ క్లప్తాః ప్రతిభటచపేటాహతికృతః ॥ 10 ॥

ప్రబంధాః కర్తారః ప్రతిజనపదం సంతి బహవః
 త్రయీచూడాచార్యైః సహ గణనమర్హంతి న హి తే।
 సమంతాజ్ఞంభంతాం దిశి దిశి శకుంతాః కృతరవాః
 ప్రకల్పంతే కిం తే సరణిమనుసర్తుం ఖగవతేః ॥ 11 ॥

ప్రసాదౌజః కాంతిప్రభృతిగుణసంకేతభవనం
 ప్రగల్భం సందర్భం కవికథకసింహార్యవచసాం।
 లిహానః కర్ణాభ్యాం ముహురభిదుహానం శమరసం
 కవిమ్మన్యానన్యాః క ఇహ బహు మన్యేత రసికః ॥ 12 ॥

కవీనాం సమ్రాజం కథకరథికానామధిపతిం
 నమః కుర్మీకుర్మో నిగమమకుటీదేశికమముం।
 సహస్రేణ శ్లోకైః సహృదయసుఖైరేకనిశయా
 మధుశ్రీహృద్భిరోఽ మధురిపుపదత్రద్వయమసౌత్ ॥ 13 ॥

యదేతత్ శ్రీఁ వర్ణానవతి చతురో వా యదపరం
 త్రయీశీరం ప్రాజ్ఞైస్తదుభయమవిజ్ఞేయహృదయం |
 కలౌ స్ఫూర్తిం నితం కవికథకహర్యక్షగురుణా
 వినా కస్తిగ్మాంశోర్నయనయుగలోద్భాసనచణః || 14 ||

యః స్వర్గాంతరస్థకర్మణి మహత్యేకాననః పద్మభూః
 అస్త్రాచార్యకమర్కవంశపతినా ఛాత్రేణ యత్రార్పితం |
 తస్యైతస్య ఘనే మునేరభిజనే తత్రావత్తిర్ణాత్మనే
 త్రయ్యంతైకధనాయ విశ్వగురవే తస్మై పరస్మై నమః || 15 ||

యద్యత్రావజిగాహిషా యతిపతేః సిద్ధాంతదుగ్ధాంబుధా-
 పుద్యద్ధర్పకుదృష్టిసర్పదమనే యద్యస్తి కౌతూహలం |
 జిజ్ఞాసా యది వా రహస్యకృతిషు ప్రాజ్ఞాః కురుధ్వం తదా
 త్రయ్యంతార్యపదారవిందయుగళీపర్యంతలగ్నం మనః || 16 ||

శ్రీమాఁ వేదశిరోగురుః ప్రదిశతు శ్రేయాంసి భూయాంసి మే
 యస్య శ్రీపతిభక్తిన్తనకలారంగైస్తరంగైర్గిరాం |
 వాదాయోధనవీరవారణఘటాసంహారసింహారవైః
 అస్త్రా నిత్యగిరాం జ్వరా భవసరిద్విస్తారనిస్తారకైః || 17 ||

దద్యాదద్య కుదృష్టిసర్పగరుడస్త్రయ్యంతవిద్యాగురుః
 శ్రీమాఁ వేంకటనాథదేశికమణిః శ్రేయాంసి భూయాంసి మే |
 సాంద్రాజ్ఞానమలీమసం మమ చలం లీలాలసం మానసం
 నిర్నేనేక్తి యదీయసూక్తిదివిషద్ గంగాతరంగావలీ || 18 ||

గ్రథ్నంతు ప్రథితా బహూని కవయో గద్యాని పద్యాని వా
 శ్రోత్రేషు శ్రుతిమౌలిదేశికగురో వరంతి హారం సతాం |
 భూయాంసి వ్రతతీతతిః వ్రతిదినం పుష్పాణి నిష్పాదయ-
 త్వామోదాభ్యుదయం తథాపి తనుతే జాతీవ నాతీవ నః || 19 ||

త్రయ్యంతార్యవిబంధనాని కతిచిత్ కవ్యంతరవ్యాహృతైః
 సామ్యేన ప్రతియంతు మందమతయః కిం తావతా హీయతే |
 క్రీడత్కర్కటకీటకోటినిబిడాద్వేశంతకీలాలతో
 మండూకాః కలయంతి కిం న్వతిశయం వైకుంఠపాదోదకే || 20 ||

జాత్యంధాః పదబంధవర్తమను హారాద్ ద్విత్రాక్షరాద్ధారిణో
 నిర్మాత్రా నిగమాంచలార్యకవినా నిత్యం ప్రబంధాయుతం |
 స్పర్ధాం కేచన వర్ధయంతి యది తర్హ్వద్యాపి ఖద్యోతకః
 కామం తిగ్మరుచా కచాకచిరుచిం కస్మాదిహోపేక్షతే || 21 ||

షట్సప్తాని నిబంధనాని బహుభిః సంపాద్య సంవత్సరైః
 దృష్టా యే కవయోఽత్ర తేఽపి సుజనైః స్తోత్రస్య పాత్రీకృతాః |
 నిర్యత్నం తు నిబంధరత్నశతకం నిర్మాయ ధర్మాయ యో
 నిర్దర్షో నిగమాంతదేశికమణిర్న స్తౌ తి కస్తం బుధః || 22 ||

ఆచామీకరభూధరేంద్రశిఖరాదాచాపి లంకాపురాత్
 ఆచార్యానఖిలాః ప్రణమ్య శుభయా యాచామి వాచాఽనయా |
 తత్తాదృక్కవితాసు తర్కసరణౌ తంత్రే తథాంతే శ్రుతేః
 దృష్టః కిం సదృశాగమాంతగురుణా తథ్యం శపే కథ్యతాం || 23 ||

కుమతిహృదయతాపీ కోఽపి వేదాంతసూరిః
 దురితరుచిపిశాచీం దూరముచ్చాటయేన్నః |
 శ్రుతిమధురమహాధ్వన్యన్మిషద్గౌరవం యం
 విదురుచితమభిజ్ఞా విష్ణుఘంటావతారం || 24 ||

పరమతదురహంతాప్రాప్తశాస్త్రార్తిహంతా
 వికసితగుణభూమా వేదచూడార్యనామా |
 విహరతు హృది కశ్చిద్ విశ్వమానోఽవిపశ్చిద్
 విదితసకలమంత్రః సర్వతంత్రస్వతంత్రః || 25 ||

ప్రకటితనిజపక్షప్రక్రియోదర్కతర్క-

ప్రతిభటమకుటాలీశాణసంఘర్షోణం |
 శరణవరణవిద్యావిశ్రమోద్యానభూమేః
 చరణయుగముపాసే చారు వేదాంతసూరేః || 26 ||

దురితమలినమాద్యద్దుష్టమాతంగభంగాత్

ఇహ నిజపదభాజాం దత్తముక్తానుషంగః |
 అధికవనవిహారీ కేసరీ కశ్చిదుచ్చైః
 శ్రుతియుగపరిపూర్తిం సౌతి గంభీరశబ్దైః || 27 ||

వితరతు నిజమాధ్వీసారసారస్వతం మే

విమతఫణినరేంద్రో వేంకటేశః కవీంద్రః |
 సమజని నిరవద్యైః సుందరైర్యస్య పద్యైః
 గలితకవనవిద్యా చండిమా డిండిమాఖ్యైః || 28 ||

జనయతి నిజశబ్దైర్నిహ్మాగానాం ప్రకంపం

సముపగతసదధ్వా వేంకటేశః కవిర్యః |
 అధిగతనిగమాంతం తం హరేః సన్నిధానాత్
 అమృతముపనయంతం జానతే వైనతేయం || 29 ||

ద్రమిడనిగమశాఖాద్రష్టురుచ్చైర్మహర్షేః

చరణకమలసేవాచాతురీలబ్ధభూమా |
 శ్రితజనసురశాఖీ శ్రేయసే భూయసే నః
 కవికథకమృగేంద్రః కల్పతేఽనల్పతేజాః || 30 ||

ప్రతిభటవాదికూటపరిపాటనకేలిపటుః

ఘటయతు వేంకటేశకవిరాడభిరామపదం |
 యతిపతిపాదయోగశుచిరత్ర యదుక్తి నదీ
 విషయనిషద్వరవ్యతికరం హారతే భజతాం || 31 ||

మలయగుహావిహారిమరుదర్భకవిభ్రమణ-
 ప్రణమితమాధవీప్రవిలసన్మధువేపథుకృత్ |
 రుజమధునా ధునాతు మధునాశనపాదయుగీ-
 సరసిజవాసితా శ్రుతిశిరోగురుసూక్తిర్ఘరీ || 32 ||

అకృతకభారతీశిఖరదేశికదివ్యవచః
 పరిచయచాతురీపరిపచేశిమశేముషికాః |
 చిరమురగేశవైరితురగే నిహితాత్మభరా
 విదధతి దుర్మతి ప్రబలజిహ్మగమర్మభిదాం || 33 ||

స్థిరం కిమపి వైభవం దిశతి యా ముకుందప్రియా
 తదీయమపి వైభవం త్రిజగతి ప్రతిష్ఠాపయన్ |
 త్రయీమకుటదేశికస్త్రుటితవైరివాచాటకో
 దదాతి భువి సంపదం తదపి నిర్వ్యుదాసం పదం || 34 ||

నటన్మృడజటాచ్ఛటాలురదమర్త్యలోకాపగా-
 తరంగమదభంగదా స్త్రిజగదామయచ్ఛేదినీః |
 సుధా ఇవ బుధాదృతాః సురభిదుగ్ధసంస్పర్ధినీః
 అనుశ్రవశిరోగురోరనుదినం ధయేయం గిరః || 35 ||

శ్రుతిమకుటగురూక్తిమౌక్తికాని
 శ్రుతిపుటయోర్దధతాం సతాం పురస్తాత్ |
 వయమపి కవయః స్మ ఇత్యతోఽనేయ
 వదితుమహో న సభాసు కిం త్రపంతే || 36 ||

వేదాంతరంగచరవిశ్వజనభ్రుకంప-
 పాదాంతరంగనిగమాంతగురూక్తిధారాం |
 వేదాంతరంజనకలాకుశలా విగాహ్య
 వాదాంతరం జహతి నో భువి వావదూకాః || 37 ||

ఆచార్యవర్యమవిపల్లవముల్లసంతం
 శాఖాశతాకలనపాలితసద్విజేంద్రం।
 ఉచ్చైరనంతగురునందనముద్యతార్తి-
 రామోదినం కమపి కల్పకమాశ్రయేఽహం॥ 38 ॥

రసనే నిపుణం భుజంగభంగే
 వినతానందనముత్తమం ద్విజానాం।
 పరమాగమమౌలిదేశికం తం
 స్తుహి వైకుంఠగతిప్రదస్వపక్షం॥ 39 ॥

కృతభారతిగౌరవప్రతిష్ఠం
 కృతినం లక్ష్మణదర్శనైకనిష్ఠం॥
 పరయా తు కుదృష్టిభంగశక్త్యా
 నిగమాంతార్యమవైమి రామచంద్రం॥ 40 ॥

త్రయీమపి ద్రావిడసంస్కృతా త్మనా
 ద్వయీం దశాం ప్రాప్తవతీం ప్రపంచయన్।
 ద్వయైకనిష్ఠశ్చతురాకృతిః కృతీ
 కరోత్యసంఖ్యాం కవివాదికేసరీ॥ 41 ॥

అర్వంతమాస్యే తముపాస్య దేవం
 గర్వంతమోజం కుదృశాం ప్రశాంతం।
 కుర్వంతమేనం గురుమంతరేణ
 గుర్వంతరం కోఽత్ర గుణీ వృణీతే॥ 42 ॥

ధరణిరమణే భిక్షాకే వా ధనేషు తృణేషు వా
 నిజగుణనుతౌ నిందాయాం వాఽబలాసు శిలాసు వా।
 సమదృశమిమం సత్త్వోద్ద్రేకప్రసన్నధియం హరి-
 ప్రపదనధనం త్రయ్యంతార్యం భజే మమ దైవతం॥ 43 ॥

విహరణగృహం విద్యాదేవ్యా విరక్తిసరోజినీ-

వికసనరవిరైత్రస్థానం వివేకమహిభుజః।

శమదమగుణప్రాణత్రాణం దయాభ్యుదయాలయం

రచయతు ముదం వేదాంతార్యో రహస్యకలానిధిః॥ 44 ॥

ప్రథితగరిమప్రాచీనోక్తిప్రవర్తనవర్తనీ-

ప్రకటనపటుశ్రీభాష్యార్థప్రకాశనదీపికా।

విహితదురితచ్ఛేదా వేదాంతదేశికభారతీ

నవమరసదా నైషా కేషాం స్వదేత హృదే సతాం॥ 45 ॥

వాసుదేవకథనప్రియాఽ దయా-

వాసదేశహృదయాన్నయాశ్రయాఽ।

కౌశికాన్వయ భువస్త్రయీశిరో-

దేశికాఽ వయముపాశ్రయామహే॥ 46 ॥

స్వప్రకాశపరిభాసితాఖిలం

తత్సవర్ణవరగోత్రసంభవం।

వేదమౌలిగురురత్నమద్భుతం

శ్లాఘతే భువి న కః పరీక్షకః॥ 47 ॥

భద్రా భద్రాక్షరాధ్యా శమితవిమతదుర్ధీరవా ధీరవాచాం

ధారా ధారాయమాణా గిర ఇహ హి సతాం స్వాదిమావాదిమాన్యా।

కల్యా కల్యాణదానే శ్రుతిశిఖరగురోరాగతా రాగతాపైః

సాకం సా కల్మషాణాం గణమపనయతా త్ కారణాకారణానాం॥ 48 ॥

న్యంచద్వైరించివాంచి ప్రకటమృడమతప్రక్రియాన్యక్రియాణి

త్రుట్యద్భ్రాష్టోక్తికాని ద్రుతకృతగురువాగ్ధోరణీవారణాని।

మూయాఽ మాయామతాని ప్రతిహతసుగతవ్యాహతవ్యాహృతాని

త్రయ్యంతార్యోదితాని స్ఫుటనిగమమతస్థాపనానైపుణాని॥ 49 ॥

అస్తా దుస్తార్కికోక్తిః సృతిరతికృశతాభాగతా సౌగతానాం
 శైవీ సా వీతపుష్టిః సరణిరుపనమత్తానవా జైనవాదాః |
 అధ్వా మధ్వాదిస్పృష్టో విగలతి కుదృశాం చుక్షుభే పక్షభేదైః
 నిస్తంద్రే దేశికేంద్రే జయతి యతిపతిప్రాథవాగబ్ధిచంద్రే || 50 ||

అంహాః కుంజరపుంజభంజనస్పృణిః జ్ఞానాన్నిదివ్యారణిః
 సత్త్వస్థైరభినందనీయసరణిః సర్వజ్ఞచూడామణిః |
 అంతర్ధ్వాంతనితాంతకృంతనరవిర్దిప్తాన్నికల్పచ్ఛవిః
 దుర్వాదివ్రజగర్వపర్వతపవిః శ్రీవేంకటేశః కవిః || 51 ||

మోదాయ వేదాంతగురుః స భూయాత్
 అధ్యాత్మవిద్యామనఘాం గృహీతుం |
 గురుం త్రివంశోద్వహామత్రివంశో-
 ద్వహాం చ రామానుజమాశ్రయద్యః || 52 ||

ఆ సేతోర్విశ్వజీవాతోరా చ గౌరీగురోర్గిరేః
 ఇంద్రే కవిజనాఽహంతాహంతా వేదాంతదేశికః || 53 ||

శ్రీతా తాధ్వరిసో దరీతనుభువః శ్రీశ్రీనివాసేష్టినో
 జాతః శ్రీరఘునాథదీక్షితకవిర్జాగర్తి యః కీర్తిమాన్ |
 ఆత్రేయస్య సుతః స తస్య సుమతేరామ్నాయచూడాగురుం
 పద్వైరస్తు త వేంకటాధ్వరికవిః పంచాశతా మంజుభిః || 54 ||

వేదాంతార్యస్తవముషసి యే విద్వదానందహేతుం
 పాపర్శంతే పటుధీయ ఇమం పావనానామమీషాం |
 రాజీవాక్షో వసతి హృదయే తద్గృహః గేహభాగే
 తద్భూపత్నీ వదననలినే తత్కలంబస్తు దూరే || 55 ||

|| ఇతి ఆచార్యపంచాశత్ సమాప్తా ||